

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. Hæredis, vel Legatarij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Quando Heredes sunt plures,

semper expensis, quamvis Dominus ex sua negligentia, eos non fuisset percepturus, idque ex nostra sententia. Verum, hoc non est necesse, hic fuitis persequi, jam enim dictum de eo est satis, *supra* d. 7. §. 1. *praefertur* a n. 12.

Sed quæres nihilominus, an ad aliquod obligetur solvendum vsurarius, si ipse propter negligentiam non percepit fructus, quos nec mutuatarius propter similem negligentiam percepisset, v.g. ex agro inculto, quem nec mutuanus coluisset, nec coluit mutuatarius.

Respondeo ad nihil obligari, quia in nihil Dominum damnificavit. Et ex alia parte res Domini fructum nullum fecit. Ita Cælestinus, *tract.* 11. *de vsur.* c. 8.

3. Obligator terro, restituere omne lucrum cessans, quod mutuatario cessavit, & omne damnum emergens, quod idem est passus, ut, si propter solutionem vsurarium, quam vsurarius fecit, res suas vilius vendiderit, vel pecuniam accepit ad interesse, ut solveret vsuras, quia omnium horum est causa vsurarius, juxta Regulas dictas de lucro cessante, & damno emergente. Lege Molinam d. 332.

4. Obligatum ad prædicta vsurarium excusari ab impotentia, vel ab extrema, seu gravi necessitate sua, vel suorum, modo *alibi* explicato, non est necesse monere, cum id ex regulis generalibus excusantibus debitorem à restitutione nimis sit manifestum.

5. At verò non obligatur vsurarius restituere illud, quod forte lucratus est ex rebus usu consumptibilibus, quare, si in lucrum suæ vsuræ accepisset pecuniam, vinum, oleum, & cum his aliquid lucratus est, quamvis obligetur illa restituere, non tamen obligatur restituere hoc lucrum. Ratio est, quia vsurarius sit verè Dominus illius lucri, hoc enim non est fructus rei, sed industria, & personæ, ut *supra* diximus in simili.

Hæc in proprio loco volui breviter repetere, nam ceterum memor sum, spatium ea me in superioribus inuasisse.

§. II. De obligatione restituendi Cooperantium cum vsurario.

1. De his, qui cooperantur cum vsurario, sive sint famuli, sive amici, sive Notarii, sive alii, à nobis actum est, in *nostr.* Decalog. lib. 5. cap. 1. §. 4. a n. 42. Lege item Molinam, *Lessum*, aliisque allatos à Diana p. 5. §. 7. *de scandalo*, *resol.* 8.

§. III. De obligatione restituendi, quam contrahit Hæres, vel Legatarius vsurarii.

1. Hæres semper, & in omni casu tenetur, restituere rem à testatore acceptam per vsuram, si illa in specie, seu, ut loquuntur Theologi, in individuo extet; quia semper est Domini, semperque pro Domino clamatur; si verò illa non extet; & illa omnia, quæ, cum aliena fuerint, transierunt in vsurarii dominium juxta varias sententias supra dictas, tenetur etiam hæres restituere, sed in æquivalenti, quoties vsurarius in vita non satisfecit. Hujus autem ratio est, quia obligatio, qua defunctus astringebatur, transmittitur ad hæredes, qui succedunt in locum defuncti, & vna eademque persona reputantur. Ita passim Doctores in *l. Hæres*, ff. *de Hæred. confis.*

2. Non tamen hæres tenetur ultra vires hæreditatis, si Inventarium fecit, ut patet ex *C. Quendam*, *de vsuris*. Bona enim hæreditaria sunt infecta, non alia. Quod si Inventarium scribere neglexerit, licet in foro externò adhuc cogatur restituere, tamen in foro conscientie non obligatur ultra hæreditatis vires, quia forum externum, ideo cogit, quia præsumit fraudes, internum verò respicit veritatem. Ita Bonacina d. 3. *de contr.* 9. p. 1. §. n. 16. alios, citans; esto, Molina d. 332. putet teneri, etiam in foro conscientie.

3. Si plures sint hæredes, scire cupio, an teneatur singuli in solidum solvere vsuras?

Respondeo: Singulos solum obligari pro rata, id est, pro sua parte; quare, si vnus nolit, vel non possit restituere, non tenebitur alter ad ejus partem. Ratio est, quia sicuti bona dividuntur in partes, sic & debita, & sicut ex parte commodum sentiunt, sic ex parte onus; nam repræsentant quidem illi singuli defunctum, at non totaliter, sed ex parte, singuli, totaliter, omnes simul: Ita Molina, aliique, quos citat, sequiturque De Lugo lib. 2. §. *de Justit.* n. 237.

4. Excipe primò, cum Bonacina *loc. cit.* nisi aliquis ex cohæredibus in culpa fuisset, ne totalis restitutio fieret. Rectè, tunc enim non est mirum, si is obligetur ad totum, quando totius causa damni est.

5. Excipe secundò, nisi quis ex cohæredibus rem ipsam in specie apud se habeat, nam hæc tota debetur Domino, quia ut, modò dixi, ea semper pro Domino clamatur.

Legatarius.

6. Quid de Legatario, is obligaturne ad solvendas vsuras defuncti?

Respondeo, per se non obligari, quia ipse, ut etiam donatarius, non repræsentant testatoris personam, & sicut non succedunt in iura ipsius, sic, nec in onera. Loquimur autem semper, si res ipsa aliena non extet in individuo. Hæc enim semper debetur Domino, ut item, si res sit hypothecata alteri: eo modo, quo *supra* dictum est c. 7. §. 2. *num.* 3.

7. Dixi, *ex se*, nam est notanda sequens doctrina: Si vsurarius reliquit hæredibus bona, quæ sufficerent ad restitutionem vsurarum, aliorumque debitorum, & præterea ad dandam legitimam, si adsint sui ascendentes, vel descendentes, vel ad dandam quartam, si hæredes sint extranei, quæ quidem quarta de jure his extraneis debetur, vel juxta locorum leges plus, minusve, ut nos dicemus, Deo favente, cum *de Testamentis*, tunc Legatarius quæque ad nihil profusus, ut modò dixi, obligatur, etiam si hæredes non solvant vsuras defuncti. Ratio est jam dicta, quia debita personalia, quæ non continent rem ipsam in individuo alienam, non transeunt ad Legatarios. At verò, si vsurarius non reliquit bona, quæ sufficerent ad dictam vsurarum restitutionem, vel quæ non sufficerent ad hoc ut hæredes haberent suam dictam legitimam, vel dictam quartam, tunc debebunt Legatarii concurrere ad restitutionem vsurarum, ita scilicet, ut, ante omnia solvi debeant debita defuncti, deinde danda legitima, vel quarta hæredibus, tum denique quod remanet, distribuendum est inter Legatarios, modo *ibid.* pluribus explicando.

Hæres, vel Legatarius, an obligentur restituere vsuras defuncti, si cadant à suo statu?

8. De hac re sic vniversaliter ex sententia probabiliter *lib. 8. in Decal. tract.* 4. cap. 1. §. 9. *num.* 3. docuisse, meminimus. Adverte, si quis in statum honorificum ascendisset propter rem alienam mala fide acceptam, tunc faciendam esse restitutionem, etiam cum diminutione sui talis status, quia hoc non esset cadere, sed redire ad suum multò magis, si in pari necessitate esset is, à quo rem surripuit, tunc enim debet esse melior conditio innocentis Domini.

9. Illud subadverte, si filius, verbi gratia, vsurarii mala fide cepit possidere, teneri eum, etiam cum diminutione status relicti à Patre, ad restituendum, quia ejusmodi possessio cum mala fide nihil ipsi suffragatur. Si verò cepit possidere bona fide; non teneri postea à suo statu bona fide possessore decidere, ut restituat, si cognoscatur, ea esse bona aliena, quia quilibet jus habet ad confer

conseruandum statum bona fide acquisitum. Hæc ibi, & ita Diana p. 5. tract. 14. ref. 57. ex Celestino, & Scoto, & consentire videtur De Lugo d. 21. de iust. n. 12.

cap. 3. De Lugo disp. 25. de Instrua. a num. 4. de Instrua. disp. 3. de contrah. quast. 4. punct. vltim. C. de Instrua. tomo 8. v. Vtura, conclus. 334. Aliique peccant apud ipsos.

§. IV. Cuiam sint vsura restituenda?

1. **S**ane iis, à quibus vsuras quis accipit. Quod si hi mortui inuentiantur, restituenda ea erunt hæredibus, seu iis, qui ipsorum nomine acquirere possunt. Ratio est clara, quia hi sunt Domini. Quid, si sint ignoti iis, quibus debetur eiusmodi restitutio?

Respondeo, tunc debere restitui pauperibus, vel operibus piis, ut decrevit Alexand. II. vnde tunc habere locum Bullæ compositionis in loco, ubi adest privilegium Bullæ Cruciatæ, diximus. lib. 8. in Decalog. tract. 4. cap. 1. §. 3. num. 20. & docet Molina disp. 748. Ludovic. à Cruc. in Bulla Cruc. d. 3. dub. 14. aliique.

CAPVT X.

De petente ad vsuram.

1. **D**vo hi sunt certa. Tertium sub controversia. Certum est primò, mutuatario licere, vt vult Sanc. lib. 3. in Decalog. cap. 8. num. 20. aliique, solvere vsuras ob mutuum iam acceptum. Ratio est, quia hæc non est causa peccandi, quæ detur vsurario, dum is possit facillè illas non acceptare; sibi ergo imputet, si recipiat. Excusatur autem mutuatarius (ne Infidelis habeatur, & ne mutuum, quo alia vice fortassè indigebit, non inueniat) à cooperatione, quæ videtur esse cum peccato vsurarii.

2. Certum est secundò, posse secundùm Sanch. ibid. Mol. Vsq. aliòsque apud Dianam part. 5. tract. 7. de scandalo, resolut. 8. aliquem petere pecuniam mutuum ab eodem vsurario, promittendo illi lucrum ex mutuo, quando ea pecunia is indiget. Ratio est, quia si petens, nec consilium dat, nec intendit, ut supponimus, eam vsurarii iniustitiam, quod certè esset iniquum, sed intendit vtilitatem propriam, supposità malitià vsurarii, quam mutuatarius solam permittit, nam ceterum propria indigentia dat ipsi sufficientem causam, ne sit cooperator cum vsurarii peccato.

3. Controversum ergo remanet tertium. An idem licite possis, quando illa non indiges, sed sine necessitate illam velis expendere ad ludos, ad conuivia, &c.

Respondeo, tres esse sententias. Prima, negat. Secunda, affirmat. Tertia, distinguit, hæc enim tertia asserit, non posse, si vsurarius non est paratus ex malitia sua ad dandas pecunias sub vsura; at posse, si est ex sua malitia paratus, sibi enim tu excitares vsurarium ad peccatum iniustitiæ, hic non item. Sanè, ut vides, prior pars huius rationis probat primam sententiam negantem, at posterior probat secundam affirmantem, si prædicta ratio profundè consideretur.

5. Equidem assero (ut lib. 5. in Decalog. c. 1. §. 4. num. 44. fufius dixi) has sententias omnes esse probabiles, sed probabilissimè addo cum Petro Hurtado 2. 2. d. 173. sect. 14. §. 274. posse semper, vel certè regulariter ab vsurariis sine vlla causa necessitatis peti mutuum, etiam signatè ad vsuras (sed semper intendendo propriam commodum, non verò ipsam iniustitiam vsurarii, nec positivè ad vsuram commitendam ipsum excitando.) Ratio est, quia cum vsurarii sint parati ad eiusmodi lucrum vsurarium accipiendum, non jam ex passione, sed ex malitià delinquant.

6. Hactenus de peccato vsuræ, nam de peccatis vsurarii, de quæ Iudice competente contra ipsum, quæ maximè pertinent ad forum externum, legatur Molina disp. 333. & 334. Salas dub. 45. & 46. de vsuris, Toler. l. 5. summa, cap. 36. Navar. cap. 17. num. 279. Lessius dub. 22. Canonista in toto titulo de vsuris, Covar. tertio variarum

CAPVT XI.

Summa Modorum aliquot lucrandi ex mutuo sine culpa vsura.

1. **I**uvat denique hos modos hic iungere, ut vultu appareant, quæ spem dicuntur hic, & breviter addam.

Quatuor sunt modi (ait Valent. tom. 3. in 22. disp. p. 2. sine), tolerabiles percipiendi annuatim certum lucrum saluo, & securo Capitali, ut puta quinquæ pro centum.

2. Primò, si ad id suppetat Titulus aliqui ex certis bus, ut lucri cessantis, vel damni emergentis, qui melior sit quam latissimè. De hoc modo fusc ego egi in Dec. tract. 3. cap. 8. §. 3.

3. Secundò, si Societas ineatur cum pacto afferendi Capitalis, & lucri quinarium pro majori lucro sperandi socio in compensationem ejusmodi onerum relinquantur ista pacta sicuti explicita intentione, sive implicita. De hoc ego pluribus agam infra, lib. hoc 9. tract. 8. de Societate, §. 3.

4. Tertiò, si ematur census realis cum pacto totum redimendi, & afferendi, sive implicita intentione, sive explicita intentione. De hoc ego agam infra, tract. 2. cap. 2.

5. Quarto, si absque expressa determinatione Censuum Societatis, vel census, &c. Invenio saltem generalitèr accipiendi in lucrum, aliquo tantum modo vsura, quæ ad quem consideratis personarum & facti circumstantiæ videatur factum ipsum revocari posse.

Hic modus non est diversus à dictis, vel aliter solum ostendit implicitam intentionem aliquam habere ad iustitiam contractus. Lege eundem Valentini nos quidem de hac re diximus in lib. 8. Decal. tract. 3. §. 3. n. 21.

6. Hæc ex Valentia. Addi etiam potest quibusdam contractibus, quem Siculi appellamus. Ad Mutuum, de quo disputatum à nobis est latissimè in lib. 8. Decal. tract. c. 7. §. 7. n. 21.

7. Sextò, si fiat Contractus veri Cambii, per se suis requisitis conditionibus, de quibus infra agam peribis.

8. Si cui aliquis alius modus in mentem veniat, oro, subscribat. Dum ego calamum à pagina gratiæ, tantisper amoveo.

TRACTATUS II.

DE

CONTRACTV CENSVALI seu de Censibus.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit, & quotuplex Censur.

CENSUS, ut hic sumi solet pro annuo redditu. Est annua pensio, quæ ex re alienata fingitur accipiatur.

Multiplex autem habet divisiones, quarum precipuæ sunt sequentes.